

Rizika a problematické jevy digitálních technologií

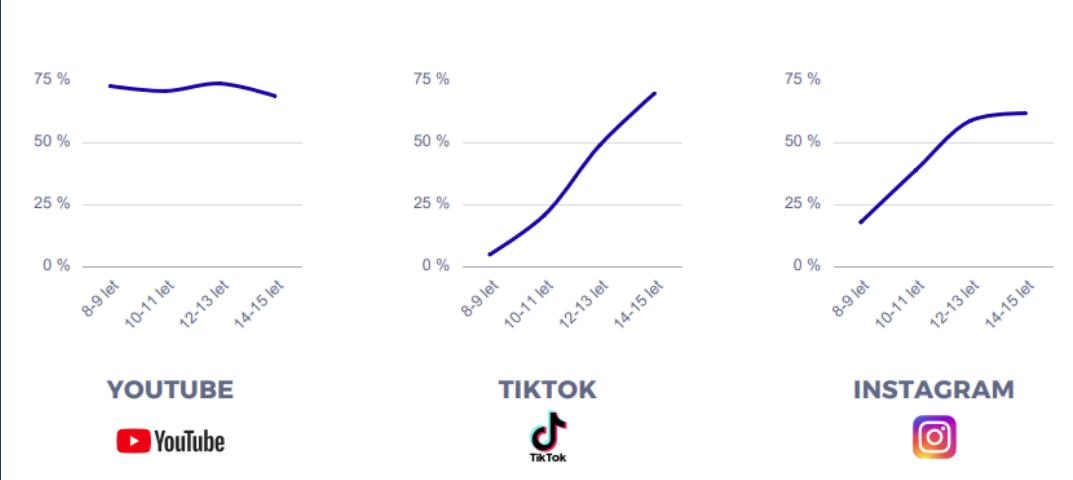
Děti a náctiletí v kyberprostoru

Karel Strachota

Vzdělávací program Jeden svět na školách
Člověk v tísni

Nejčastěji používané sociální sítě

Zdroj: Nadace O2, 2023

	8.-9. třída ZŠ		
	Celkem (%)	Chlapci (%)	Dívky (%)
Instagram	76	68	88
TikTok	66	44	67
YouTube	61	71	49

Zdroj: JSNS, Focus, 2023

Věkové hranice pro zakládání účtů na sociálních sítích

	Věková hranice provozovatele	Věková hranice v ČR (Zákon 110/2019)
YouTube	13	15
TikTok	13	15
Instagram	13	15

Sociální sítě

❑ Snaha co nejdéle udržet uživatele v aplikaci

Sociální sítě = Obchod s osobními daty a cílenou reklamou

Algoritmy

- Firmy je utajují
- Využívání umělé inteligence
- Psychologické triky

Sociální sítě

- Zahrnují socializační prvky, interakce mezi uživateli, sdílení obsahu mezi nimi.

ASOCIÁLNÍ SÍTĚ

- Uzavírání uživatelů do bublin.
- Vracejí nám to, co podporuje náš názor, nedostává se k nám názor opačný.
- V důsledku to vede mimo jiné k polarizaci společnosti.

Ilustrační obrázek vygenerovaný AI

TikTok (Overall content prevalence)

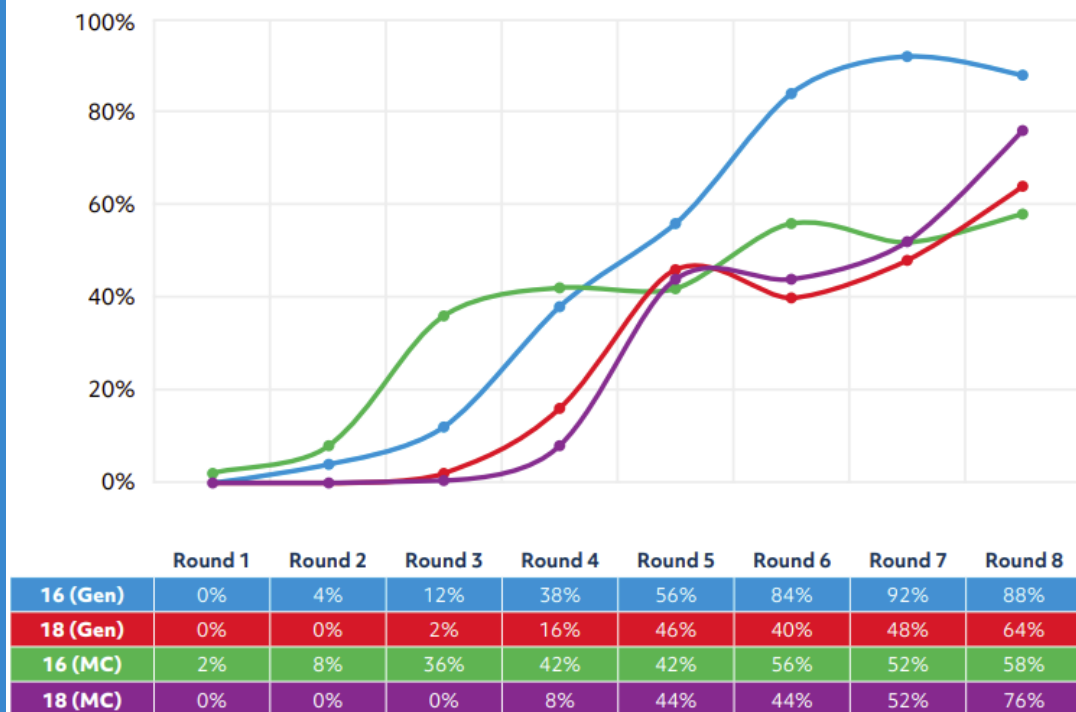

Figure 1. Graph charting the increase in overall toxic content recommended to the TikTok accounts over the course of the experiment.

YouTube Shorts (Overall content prevalence)

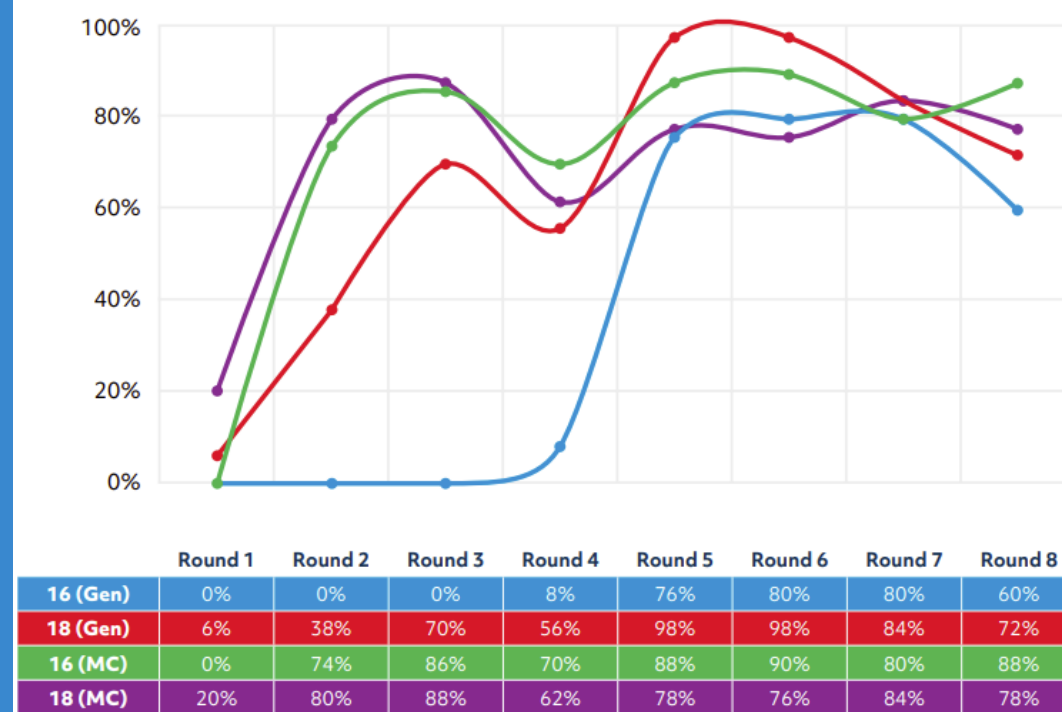

Figure 2. Graph charting the increase in overall toxic content recommended to the YouTube Shorts accounts over the course of the experiment.

Studie sledovala, zaznamenávala a kódovala obsah doporučený pro 10 experimentálních „sockpuppet“ účtů na 10 prázdných chytrých telefonech – 5 na YouTube Shorts a 5 na TikToku. Na každé platformě jsme vytvořili 5 typů účtů: jeden **16letý chlapec** a jeden **18letý chlapec**, kteří vyhledávali obsah obvykle spojený s genderově normativními mladými muži (např. obsah o cvičení v tělocvičně, sportu, videohry); jeden 16letý chlapec a jeden 18letý chlapec, kteří aktivně vyhledávali obsah spojený s manosférou (např. Andrew Tate, antifeminismus); a jeden prázdný kontrolní účet, který záměrně nevyhledával ani nespojoval obsah s žádnou konkrétní tématikou.

V průběhu studie bylo každému účtu doporučováno stále větší množství obsahu manosféry, přičemž většina sdělení propagovala rigidní a škodlivé mužské normy, misogynii, antagonismus vůči ženám a menšinám a falešné rady ohledně duševního zdraví či možností zbohatnutí.

Témata diskutovaná v rámci manosféry se rozšířila tak, aby zahrnovala i témata spojená s krajní pravicí.

TikTok

- ❑ V České lidové republice funguje pod názvem Douyin.
Omezení platná v ČR:
časová - děti do 14 let 40 minut denně, pouze od 6:00 do 22:00 hod.
obsahová - především obsah edukativní a motivační, který vychovává k oddanosti ke komunistické straně, pojednává o historii či vysvětluje fyzikální a chemické zákonitosti
- ❑ Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) vydal varování před hrozbou v oblasti kybernetické bezpečnosti spočívající v instalaci a používání aplikace TikTok na zařízeních přistupujících k informačním a komunikačním systémům kritické informační infrastruktury, informačním systémům základní služby a významným informačním systémům. (březen 2023)
- ❑ Psychologický průzkum mezi Američany ukázal, že ze zkoumaných platforem právě čas strávený na TikToku pozitivně a specificky ovlivňuje příznivé hodnocení lidskoprávní situace v Číně. Intenzivní uživatelé TikToku (tj. ti, kteří jej používají více než 3 hodiny denně) vykazovali přibližně 50 % nárůst pro-čínských postojů ve srovnání s těmi, kteří TikTok nepoužívají. (Network Contagion Research Institute (NCRI), prosinec 2023)
- ❑ Evropská komise a Evropský parlament zakázaly TikTok na svých pracovních zařízeních. (květen 2024)

realdonaldtrump ✓ President Donald J Trump

Sledovat

Zpráva

2 Sleduje 12.6M Sledujících 83.4M Lajky

45th President of the United States

[VictimsOfHelene.com](https://www.victimsofhelene.com)

p_fiala Petr Fiala

Sledovat

Zpráva

23 Sleduje 2674 Sledujících 4421 Lajky

První český premiér na TikToku // Oficiální profil Petra Fialy

merzcd ✓ Friedrich Merz

Follow

Message

15 Following 179K Followers 1.5M Likes

Bundeskanzler der Bundesrepublik Deutschland Vorsitzender der CDU Deutschlands

www.friedrich-merz.de/impre...

emmanuelmacron ✓ Emmanuel Macron

Sledovat

Zpráva

0 Sleduje 4.8M Sledujících 39.4M Lajky

Président de la République française.

youtu.be/zkbtDajZ4Ng

00:17 / 00:20

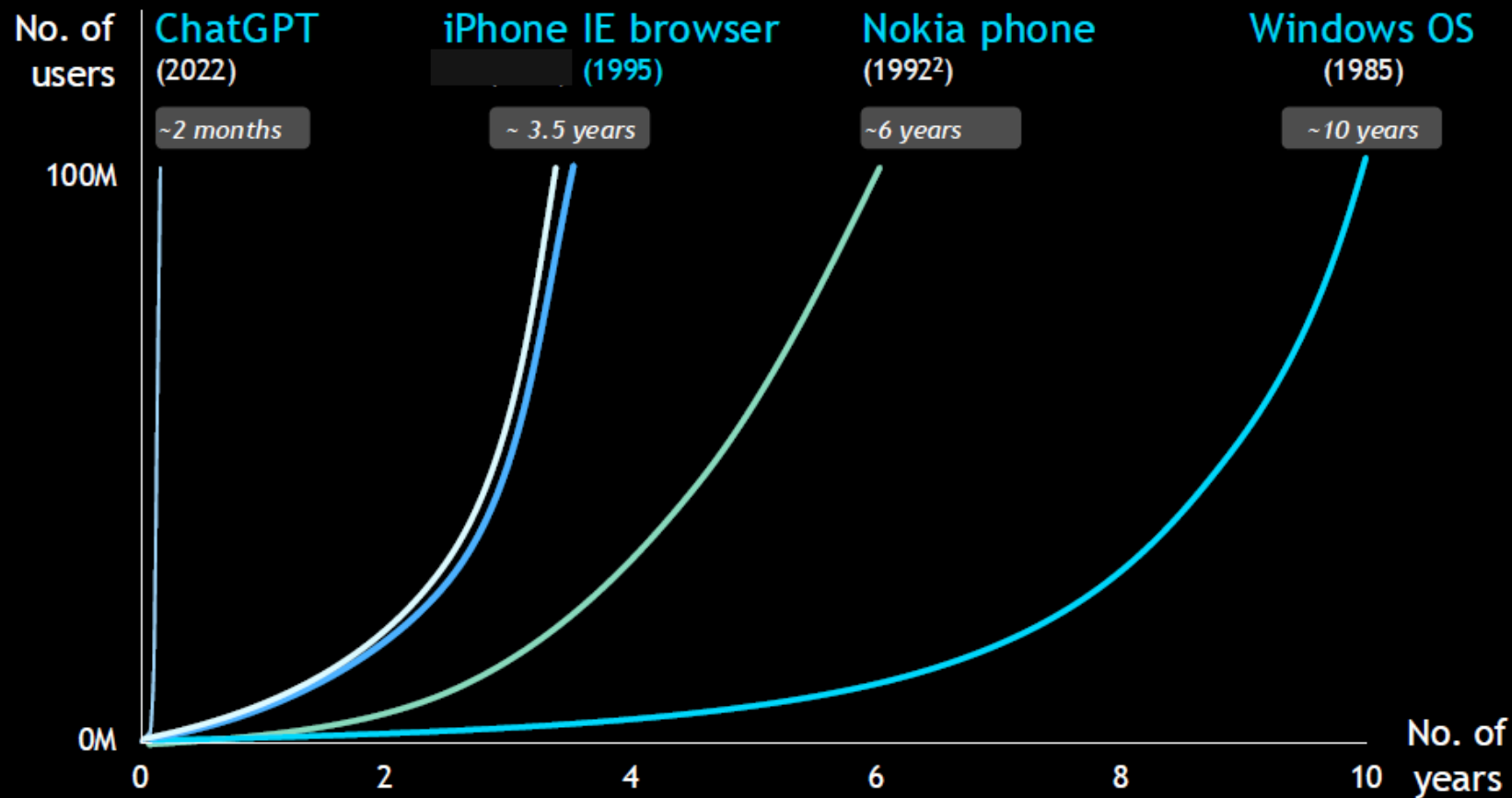
aschillerka ✓

Alena Schillerová · 2023-11-7

Sledovat

Kyberprostor, digitální technologie – rizika, problematické a nežádoucí jevy

- Negativní vliv na duševní zdraví – na emocionální, psychickou a sociální pohodu
- Kyberšikana, sexting, pornografický obsah
- Poruchy související s hraním digitálních her, závislosti, nákupy herních doplňků, dětský hazard (lootboxy)
- Finanční kyberzločiny, phishing, zadlužování
- Dezinformace
- Propaganda – hybridní válka

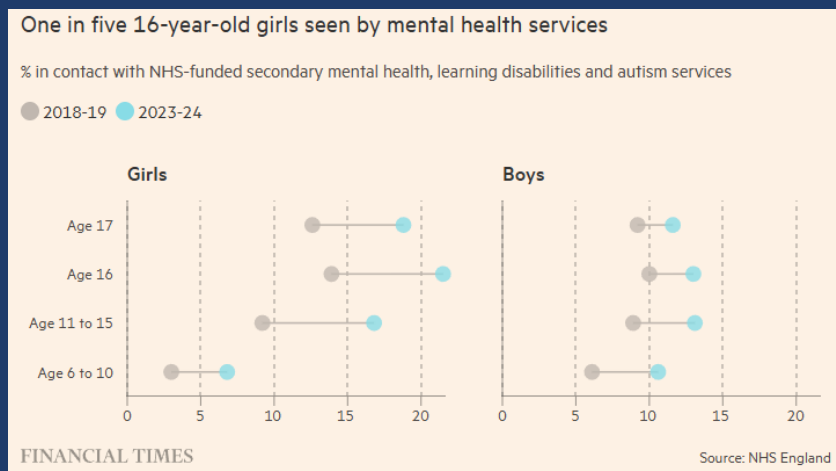
— Stylised Path to 100 Million Users* (# of years from launch) , stylised to 100M milestone

IE - Internet Explorer 1. Since launch of iPhone in 2007 2. Since launch of first commercially available GSM mobile phone
Source: Statista, Britannica, Visual Capitalist, World of Statistics, ITU, press search

Oxford University

John Gallacher, professor of cognitive health, September 2024

- ✓ **Lineární vztah mezi mírou úzkosti a deprese a časem stráveným na sociálních sítích.**
- ✓ Používání sociálních sítí mezi teenagery silně souvisí s vyšší úrovní úzkosti a deprese.
- ✓ Nejčastěji v léčbě jsou dospívající dívky jsou– přibližně pětina dívek ve věku 16 a 17 let byla ve sledovaném období v kontaktu se službami NHS.
- ✓ Počet případů výrazně narostl v posledních letech i u dětí na prvním stupni základních škol
- ✓ Téměř 7 % dívek a 11 % chlapců ve věku 6 až 10 let bylo v letech 2023-2024 ošetřeno službami financovanými NHS, ve srovnání s 3 % a 6 % před pěti lety.

Do úvodního výzkumu se zapojilo více než 7 000 dospívajících a přibližně 50 000 mladých lidí ve věku 11 až 18 let z celého Spojeného království se zúčastní kompletní studie, která bude zkoumat vývoj jejich duševního zdraví během období 10 let.

Emergency Room Visits for Self-Harm

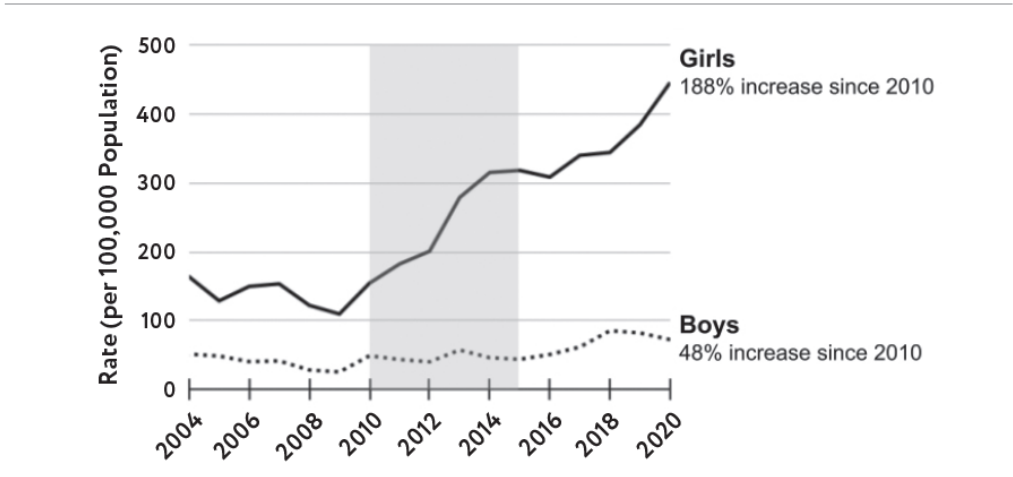

Figure 1.4. The rate per 100,000 in the U.S. population at which adolescents (ages 10–14) are treated in hospital emergency rooms for nonfatal self-injury. (Source: U.S. Centers for Disease Control, National Center for Injury Prevention and Control.)²⁰

Self-Harm Episodes, U.K. Teens

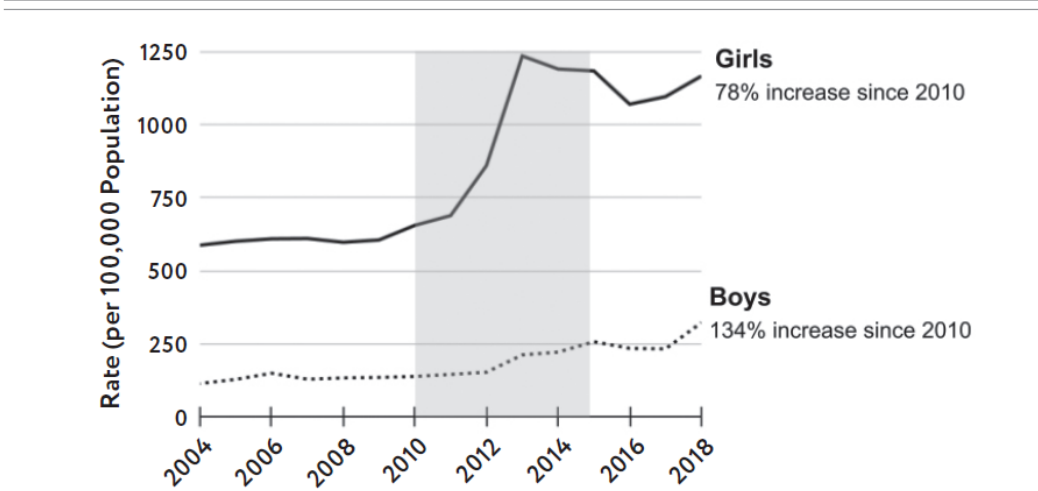

Figure 1.9. U.K. teens’ (ages 13–16) self-harm episodes. (Source: Cybulski et al., 2021, drawing from two databases of anonymized British medical records.)⁵¹

Mental Health Hospitalizations, Australia

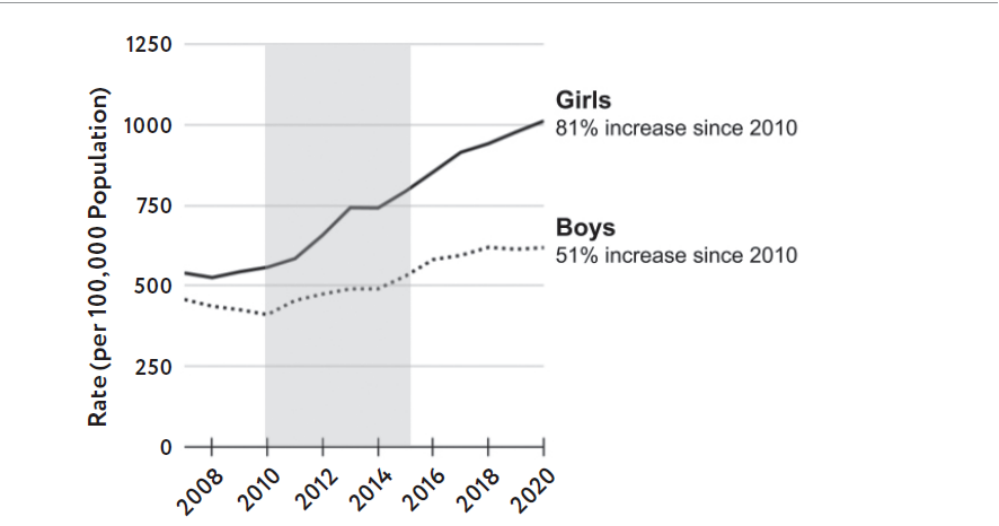

Figure 1.10. Rate at which Australian teens (ages 12–24) were kept in hospitals overnight for mental health reasons. (Source: Australia’s Health 2022 Data Insights.)⁵³

High Psychological Distress, Nordic Nations

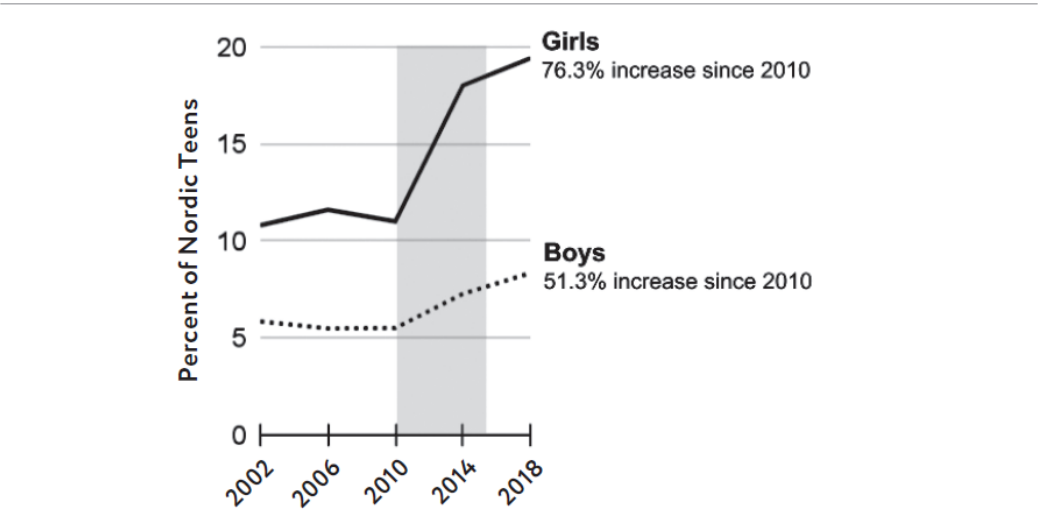
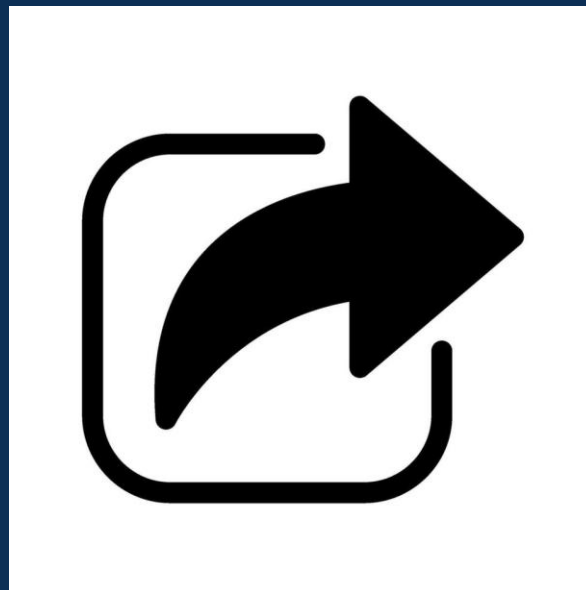
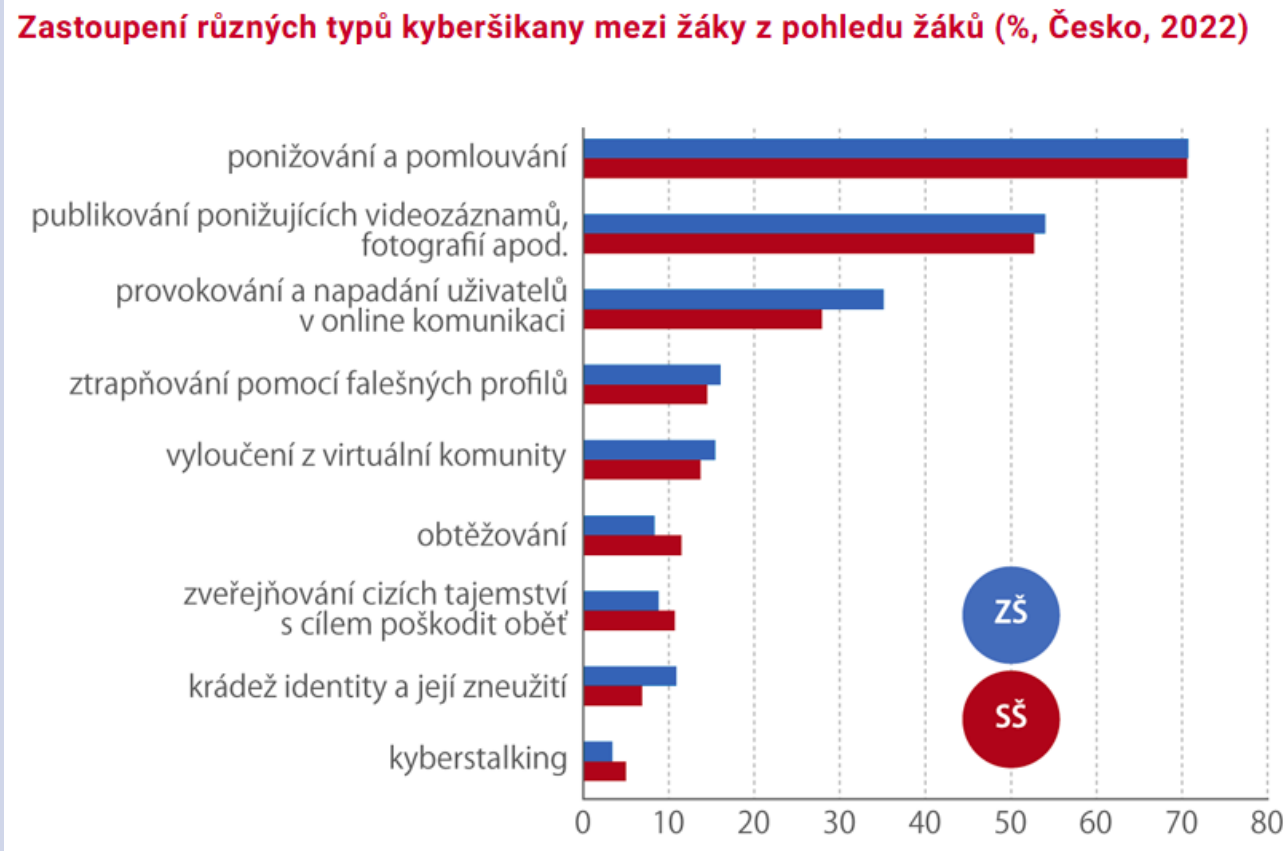

Figure 1.11. Percent of Nordic teens with high psychological distress (ages 11–15). (Source: Data from the Health Behavior in School Age Children Survey.)⁵⁶

Kyberšikana

- ✓ Tematická zpráva České školní inspekce (ČŠI) o rizikovém chování žáků základních a středních škol z března 2023 - **v posledních třech letech alespoň jednou řešena šikana mezi žáky v 57 % základních a 63 % středních škol.**

Zdroj: Česká školní inspekce, 2023

DEZINFORMACE

Dezinformace je **fakta nezohledňující, prokazatelně falešná, nepravdivá, zavádějící** nebo **extrémně manipulativní informace**. **Vzniká**, prezentuje se a **šíří za účelem** určitého **prospěchu, úmyslného matení** nebo **podvádění veřejnosti** a může působit **škody**. Mezi veřejné škody patří ohrožení demokratických politických a rozhodovacích procesů a veřejných statků, např. ochrany zdraví, životního prostředí nebo bezpečnosti. Jednotlivým **občanům** mohou být způsobeny například škody na zdraví nebo majetku.

Dezinformace jsou **vytvořeny a šířeny úmyslně a vědomě, s cílem ovlivnit názory či rozhodování** těch, kteří je přijímají. Tím se odlišují od misinformací, což jsou nepřesné a matoucí informace, které nevznikly primárně se záměrem lživě informovat.

PROPAGANDA

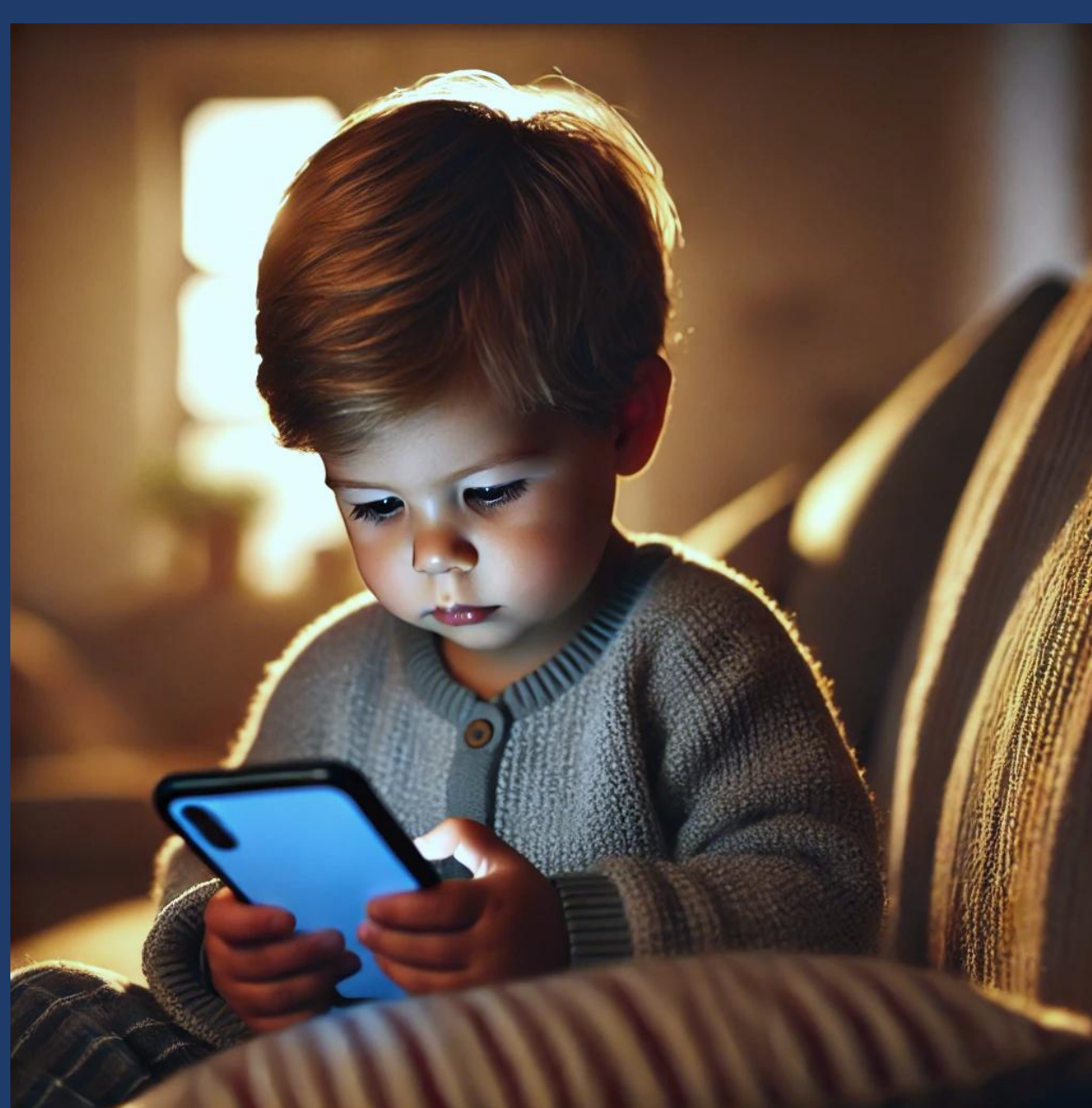
Cíle současné (pro)ruské propagandy směřující do ČR a dalších zemí)

- ⌵ Nabourávání důvěry v média obecně, pravda neexistuje, nedá se věřit ničemu.
- ⌵ Znevěrohodnění principů parlamentní a liberální demokracie, podkopávání důvěry ve stát a jeho instituce.
- ⌵ Rozeštvávání společnosti, její polarizace.
- ⌵ Zpochybňování a oslabování prozápadního ukotvení, odvrácení od NATO a EU.
- ⌵ Obhajoba politiky a pozic Ruska.
- ⌵ Zdůvodnění nezbytnosti vojenské operace na Ukrajině.
- ⌵ Oslabení podpory Ukrajiny.
- ⌵ Oslabení podpory uprchlíkům z Ukrajiny, vyvolávání protiuprchlických nálad a postojů.

Zdroj: JSNS

Kyberprostor, digitální technologie – rizika, problematické a nežádoucí jevy

- Negativní vliv na duševní zdraví – na emocionální, psychickou a sociální pohodu
- Kyberšikana, sexting, pornografický obsah
- Poruchy související s hraním digitálních her, závislosti, nákupy herních doplňků, dětský hazard (lootboxy)
- Finanční kyberzločiny, půjčky – zadlužování
- Dezinformace
- Propaganda – hybridní válka

Co dál? Jaká opatření?

- ☐ Vymáhání dodržování existujících zákonů, norem a pravidel
- ☐ Vznik nových zákonů, norem a pravidel zaměřených na ochranu dětí
- ☐ Zavedení a důsledná kontrola opatření platformami sociálních sítí
- ☐ Zvýšení transparentnosti algoritmů sociálních sítí a dalších nástrojů, úprava algoritmů
- ☐ Osvěta a vzdělávání rodičů a široké veřejnosti
- ☐ Omezování využívání technologií dětmi a náctiletými, (např. mobilní telefony na školách nebo maximální doba online)
- ☐ **Mediální vzdělávání na školách!**

Promítejte ve škole zdarma a legálně některé z 400+ filmů a využijte nabídku 1900+ výukových materiálů pro základní a střední školy.
Zapojte se do projektů, které obohatí vaši výuku o důležitá témata a konkrétní příběhy.

► Proč JSNS?

Nominujte statečné ženy na Cenu Příběhů bezpráví

Veletrh mediálního vzdělávání

Zapojte se do Studentských voleb

4 000+ zapojených škol

400+ filmů s výukovými materiály

24 let zkušeností

Tipy pro předměty a stupně škol

Výukové plány Krok za krokem

Chci odebírat newsletter

7. května 2025

Jak využít suplovanou hodinu smysluplně? Zkuste naše tipy

29. dubna 2025

Ženy komunisté trestali stejně jako muže. Nominujte ty, které si zaslouží letošní Cenu Příběhů bezpráví

28. dubna 2025

Promítněte snímky z letošního Jednoho světa

25. dubna 2025

Spouštíme registrace do Studentských voleb

MEDIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Krok za krokem

Projekt Mediální vzdělávání

Online výuka

V digitálním světě

Mediální vzdělávání pro 1.
stupeň ZŠ (15)

KOVYHO
MEDIA LITERACY

Kovyho mediální ring (5)

Mediální ring 2 (5)

Zpravodajství a publicistika (17)

Fake news a dezinformace (8)

Sociální sítě a internet (14)

Rizika kyberprostoru (21)

Reklama a marketing (8)

Learning by doing (5)

Propaganda (6)

Současná ruská propaganda (9)

Umělá inteligence (19)

JSNS - MEDIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

[Mediální vzdělávání](#) >

[5 klíčových otázek - metodická koncepce](#) >

[Materiály](#) >

▫ [Výukový plán Krok za krokem](#)

▫ [Lekce](#)

▫ [Interaktivní materiály](#)

▫ [Publikace](#)

▫ [Výukové plakáty](#)

▫ [Doporučení pro rodiče](#)

[Kalendář akcí](#) >

[Bulletin](#) >

[Týdny mediálního vzdělávání](#) >

▫ [Veletřh](#)

▫ [Nabídka](#)

▫ [Tipy do výuky](#)

[Slovníček pojmů](#) >

[Výzkumy](#) >

[Platforma pro mediální vzdělávání](#) >

Mediální vzdělávání

Média prostupují **všemi sférami našeho života** a čerpáme z nich většinu informací. Rozvoj digitálních technologií klade na všechny, kteří se chtějí v mediálním světě orientovat a sebejistě pohybovat, stále vyšší nároky. Jsou k tomu potřeba **znalosti a dovednosti** jako kritické myšlení a **mediální gramotnost**, které náleží do oblasti mediálního vzdělávání a patří mezi **klíčové kompetence** pro život v dnešní digitální době. V JSNS proto podporujeme vyučující, kteří se mediálnímu vzdělávání věnují či chtějí začít věnovat.

- Připravujeme atraktivní [materiály](#) do výuky.
- Pořádáme [semináře, webináře, kurzy a konference](#) pro vyučující.
- Organizujeme [Týdny mediálního vzdělávání](#).
- Realizujeme [výzkumy](#).

Kompletní výčet našich aktivit a materiálů najdete online i v přehledové [brožůře mediálního vzdělávání](#). Můžete si z nich vybrat, co bude vyhovovat právě vašim potřebám.

Chcete dostávat pravidelnou dávku inspirace k mediálnímu vzdělávání? Odebírejte náš **Bulletin**. Anebo se prostřednictvím **kalendáře** níže bezplatně přihlaste přímo na vzdělávací akci. V tuto chvíli také probíhá **registrace do Týdnů mediálního vzdělávání a Veletřhu**, který je zahájí. Připravili jsme zajímavou nabídku, **přihlaste se**.

Chci odebírat Bulletin

Kalendář akcí

Týdny mediálního vzdělávání

Safer
Internet
Centrum
Česká
republika

Spokufinancováno
Evropskou unií

Naše aktivity také realizujeme s partnery CZ.NIC, Dětské krizové centrum a Linka bezpečí ve společném konsorciu [Safer Internet Centrum ČR](#), jehož cílem je posílení bezpečnosti dětí a mládeže na internetu.

JSNS - MEDIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací program

Jeden svět na školách

Člověk v tísní

Karel Strachota, karel.strachota@jsns.cz